ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
276/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 3.6.2025 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «BEST TV» Νομού Μεσσηνίας (ΠΖ-6: Ν. Αχαΐας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Ηλείας, Κορινθίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας, Ζακύνθου, Φωκίδας), ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», αναφορικά με διατάξεις που αφορούν την προστασία της προσωπικότητας δημοσίου προσώπου (τιμής, υπόληψης) λόγω δυσφημιστικών και ανακριβών χαρακτηρισμών, στη διάρκεια των κεντρικών δελτίων ειδήσεων που μεταδόθηκαν στις 25 και 27 Ιουλίου 2023 από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 4115/1.8.2023 καταγγελία πρώην Περιφερειάρχη και υποψήφιου Περιφερειάρχη (σε επικείμενες αυτοδιοικητικές εκλογές της 8.10.2023) η οποία συνοδεύεται από εξώδικη δήλωση-διαμαρτυρία-πρόσκληση της 31.7.2023 του ιδίου στρεφόμενη κατά της ως άνω εταιρείας και του νομίμου εκπροσώπου και διευθύνοντος συμβούλου της.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 267/23.11.2023, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα-νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 115/ΕΣ/23.1.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Στη συνέχεια η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 753/ΕΣ/12.5.2025 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη ο πληρεξούσιος δικηγόρος της Αντώνιος Πετρίδης. Ερωτηθείς από την Πρόεδρο, ο δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς του. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να του παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 27.6.2025, ώρα 14:00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 3271/16.6.2025 υπόμνημά του.

Την 8.12.2025 και ώρα 11:00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, ο οποίος δεν συμμετείχε στη συνεδρίαση της 3.6.2025, αναγιγνώσκοντας την με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 4115/1.8.2023 καταγγελία του πρώην Περιφερειάρχη Πελοποννήσου Α1 , την με αριθμό πρωτοκόλλου 115/ΕΣ/23.1.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Αικατερίνη Κοντοπούλου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 753/ΕΣ/12.5.2025 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμων-νομικός Ρέα Λαμπροπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 3271/16.6.2025 υπόμνημα του σταθμού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το

μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζήτησης της 3.6.2025 και η δήλωση του αυτή καταχωρίσθηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικώς και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

Ι. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους… έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».
2. Το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερώνει ως πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας τον σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου.
3. Το άρθρο 5 παρ. 2 του Συντάγματος προβλέπει: «Όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους…».
4. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».
5. Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται».
6. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (Ν. 2462/1997), στον πρόλογό του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας», ενώ στο

άρθρο 17 παρ. 1 ορίζει: «Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψης του».

7. Ο Ν. 2328/1995 στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. β΄ ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα**,** την τιμή**,** την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο*,* την επαγγελματική*,* κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται».

8. Κατά το άρθρο 1 παρ. 8 του Ν. 3592/2007: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».

9. Κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 4173/2013 (που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ΄ εφαρμογή του άρθρου 3 § 1α του Ν. 2328/1995[1]) οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της *αξίας του ανθρώπου*, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών.

10. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 εδ. α΄ και β΄ του Π.Δ. 77/2003: «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους».

11. Δικαίωμα απάντησης (επανόρθωσης) σε τηλεοπτική μετάδοση

11 α. Το άρθρο 14 παρ. 5 εδ. α΄ και β΄ του Συντάγματος ορίζει: «Καθένας ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή έχει δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο

[1] Το άρθρο 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995 ορίζει ότι οι εκπομπές όλων των τηλεοπτικών σταθμών διέπονται από τις αρχές και τους κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν για τις εκπομπές της Ελληνικής Ραδιοφωνίας Τηλεόρασης Α.Ε. στο πλαίσιο του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος και της Οδηγίας 89/552/Ε.Ο.Κ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 3.10.1989 όπως αυτή έχει μεταφερθεί στην ελληνική έννομη τάξη.

ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης. Καθένας ο οποίος θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή έχει επίσης, δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης».

11β. Σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 4779/20.2.2021 κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τα έννομα συμφέροντα και ιδίως η προσωπικότητα του οποίου θίγονται από το περιεχόμενο τηλεοπτικού προγράμματος, δικαιούται να ζητήσει επανόρθωση από τον τηλεοπτικό οργανισμό που μετέδωσε το επίμαχο πρόγραμμα μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη μετάδοση ή την αναμετάδοση αυτού (δικαίωμα απάντησης). Δικαίωμα απάντησης έχει και κάθε πολιτικό κόμμα, συνδικαλιστικός, κοινωνικός ή συλλογικός φορέας καθώς και τα στελέχη του όταν οι απόψεις και οι θέσεις τους για ένα ζήτημα που αφορά στις δραστηριότητες τους παραποιούνται ή αποσιωπώνται… (παράγ. 1).

Το αίτημα απάντησης υποβάλλεται στον τηλεοπτικό οργανισμό με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο που αποδεικνύει την παραλαβή του αιτήματος από τον τηλεοπτικό οργανισμό και πρέπει να περιέχει:

- τα πλήρη στοιχεία του θιγομένου
- την ημέρα και την ώρα του επίμαχου προγράμματος,
- τους λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη αναφορά υπήρξε βλαπτική
- το προτεινόμενο κείμενο της απάντησης (παράγ. 2).

Το προτεινόμενο κείμενο της απάντησης ή επανόρθωσης πρέπει να μεταδοθεί μέσα σε εύλογο χρόνο σε επόμενη μετάδοση του ιδίου προγράμματος, εφόσον αυτό μεταδίδεται σε τακτή επαναλαμβανόμενη ημέρα και ώρα, διαφορετικά σε αντίστοιχη ώρα μετάδοσης με το προσβλητικό πρόγραμμα (παράγ. 3).

Ο τηλεοπτικός οργανισμός απαντά στο αίτημα του θιγόμενου μέσα σε πέντε (5) ημέρες από τη λήψη του αιτήματος. Επανόρθωση μπορεί να γίνει και χωρίς την τήρηση αυτής της διαδικασίας με πρωτοβουλία του τηλεοπτικού οργανισμού (παράγ. 4).

Αν ο τηλεοπτικός οργανισμός απορρίψει συνολικά ή σε μέρος του το αίτημα, το διαβιβάζει υποχρεωτικά μαζί με την αιτιολογημένη απόφαση του και αντίγραφο του επίμαχου προγράμματος, το αργότερο εντός τριών(3) ημερών στο Ε.Σ.Ρ. Το αίτημα για άσκηση του δικαιώματος απάντησης μπορεί να απορριφθεί αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο παρόν, εάν συνεπάγεται αξιόποινη πράξη, εάν μπορεί να στοιχειοθετήσει αστική ευθύνη του τηλεοπτικού οργανισμού ή εάν αντίκειται στα χρηστά ήθη (παράγ. 5).

Το δικαίωμα απάντησης του θιγομένου και η αντίστοιχη υποχρέωση του τηλεοπτικού οργανισμού είναι ανεξάρτητα από την ύπαρξη αστικής ή ποινικής ευθύνης. Σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγ. 1 και εφόσον η προσβολή του δικαιώματος μπορεί να αποκατασταθεί με τη διαδικασία του παρόντος, η προηγούμενη υποβολή αίτησης απάντησης και η μη προσήκουσα από τον τηλεοπτικό σταθμό ικανοποίηση της αίτησης αυτής αποτελεί προϋπόθεση για την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων για το γεγονός που προκάλεσε την αίτηση απάντησης(παράγ. 6).

12. Με την Υπόδειξη 2/25.10.2011(σημ. 1*)*, το Ε.Σ.Ρ. υποδεικνύει στους δημόσιους και ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς όπως κατά τη μετάδοση των εκπομπών μεριμνούν για το σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου (που συμμετέχει, αναφέρεται ή παρακολουθεί την εκάστοτε εκπομπή), το σεβασμό του ιδιωτικού βίου…

13. Τέλος, κατά τα στοιχεία β΄ και ε΄ της παραγ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 8 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α1) *Έννοια προσωπικότητας (τιμής-υπόληψης)*: Η έννοια της προσωπικότητας ορίζεται ως ενότητα σωματικών, ηθικοψυχικών και πνευματικών στοιχείων, είναι έννοια δυναμική αφού διαμορφώνεται μέσω της ενεργού συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία βίου, δράσεων, αξιών και ιδεών με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας και ότι έκφανση του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελούν η τιμή και υπόληψη κάθε ανθρώπου η οποία αντικατοπτρίζεται στην εκτίμηση και αξία που αποδίδεται σε αυτόν από τους συνανθρώπους του (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις που αφορούν την προσβολή της προσωπικότητας και-μεταξύ αυτών- ειδικότερα την προσβολή της προσωπικότητας δημοσίων προσώπων: ΑΠ 40/1998, ΑΠ 788/2000, ΠΠΡ Θ 7036/2002, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1095/2008, ΑΠ 311/2009, ΑΠ 967/2011, ΑΠ 899/2011, ΑΠ 271/2012, ΣτΕ 285/2012, ΣτΕ 2014/2012, ΣτΕ 334/2013, ΣτΕ 2387/2013, ΣτΕ 1350/2013, ΣτΕ 1351/2013, ΑΠ 471/2013, ΑΠ 571/2014, ΣτΕ 2917/2014, ΣτΕ 2918/2014, ΣτΕ 1244/2015, ΣτΕ 3926/2015, ΣτΕ 1658/2015, ΣτΕ 4583/2015, ΣτΕ 675/2016, ΣτΕ 1173/2017, ΣτΕ 334/2017, ΣτΕ 1732/2017, ΣτΕ 1089/2018, ΣτΕ 948/2023).

Η προστασία της «εσωτερικής» τιμής θεωρείται ότι ενυπάρχει στον άνθρωπο και είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την αξία του, τον καταλαμβάνει ως φορέα πνευματικών

και ηθικών αξιών, την απολαμβάνει δε λόγω της συμμόρφωσης του με τις νομικές και ηθικές του υποχρεώσεις, ενώ η «εξωτερική» τιμή[υπόληψη] περιλαμβάνει την κοινωνική του καταξίωση, την αναγνώριση του και την καλή του φήμη που τα απολαμβάνει στην κοινωνία συνεπεία των ιδιοτήτων και ικανοτήτων του για την εκπλήρωση των ιδιαίτερων κοινωνικών του έργων ή του επαγγέλματος του. Τα όρια της ελευθερίας του Τύπου σταματούν εκεί όπου αρχίζει η απαραβίαστη σφαίρα της προσωπικότητας (τιμής και υπόληψης) της οποίας η καταβαράθρωση μπορεί να δηλώνεται με την ενσυνείδητη έκφραση περιφρόνησης.

Η προσβολή της τιμής μπορεί να γίνει με λόγια ή έργα που, κατά την κοινή αντίληψη, περιέχουν είτε αμφισβήτηση της ηθικής και κοινωνικής αξίας του προσώπου, είτε περιφρόνηση γι' αυτό εκ μέρους του δράστη, αλλά και με πράξεις διαταρακτικές της κοινωνικής προσωπικότητας του ανθρώπου, όπως είναι αυτές που περιέχουν ονειδισμό ή αμφισβήτηση της προσωπικής ή επαγγελματικής εντιμότητας του προσώπου, ακόμα και όταν αυτές απλώς τον καθιστούν ύποπτο ότι μετέρχεται ανέντιμες μεθόδους κατά την ενάσκηση των επαγγελματικών του καθηκόντων ή άλλων εκφάνσεων της δραστηριότητας του ή δημιουργούν υποψίες μειωτικές του κύρους, της ηθικής και της εν γένει υπολήψεως αυτού(βλ. ΑΠ 2109/1986, ΑΠ 1582/1998, ΕφΠατρ 789/2002). Για να κριθεί εάν υπάρχει προσβολή της τιμής λαμβάνονται υπόψη ορισμένα κριτήρια αξιολόγησης, όπως είναι το είδος της προσβολής, οι συνέπειες της για τον θιγέντα (ποιοτική επίδραση της προσβλητικής ενέργειας), το μέσο με το οποίο πραγματοποιήθηκε η προσβλητική ενέργεια, η αφορμή και τα κίνητρα αυτής κ.λπ. Επίσης είναι σημαντικό να ερευνηθεί κατά πόσο η διατύπωση δυσμενούς γνώμης μέσω ενός ηλεκτρονικού μέσου ενημέρωσης συμβάλλει στη διαμόρφωση αρνητικής άποψης του τηλεοπτικού κοινού.

α2) *Θέση ΕΔΔΑ*: Σχετικά με την προστασία της τιμής και της υπόληψης, το ΕΔΔΑ(Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), στο πλαίσιο του άρθρου 8 της Σύμβασης, διαπίστωσε ότι το δικαίωμα προστασίας της υπόληψης κατά δυσφημιστικών δημοσιευμάτων αποτελεί μέρος της ιδιωτικής ζωής(White c. Suède, αρ. προσφ 42435/02, § 19 και 30, 19.9.2006). Επίσης το Δικαστήριο αναγνώρισε την προστασία της τιμής τονίζοντας ότι αποτελεί μέρος της προσωπικής ταυτότητας και ψυχολογικής ακεραιότητας του ατόμου και άρα εμπίπτει στον ιδιωτικό βίο(Pfeifer c. Autriche, αρ. προσφ 12556/03, § 35, CEDH 2007). Στην υπόθεση Axel Springer AG κατά Γερμανίας της 7.2.2012 (αρ. προσφ. 39954/08), το ΕΔΔΑ έκρινε ότι το δικαίωμα στην προστασία της φήμης αποτελεί δικαίωμα που προστατεύεται από το άρθρο 8 της

Σύμβασης ως πτυχή του δικαιώματος στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής. Προκειμένου όμως να εφαρμοστεί το άρθρο 8, μια προσβολή επί της φήμης του υποκειμένου θα πρέπει να κριθεί ως αρκετά σοβαρή. Περαιτέρω το ΕΔΔΑ υποστήριξε πως το άρθρο 8 δεν μπορεί να εφαρμοστεί στις περιπτώσεις που η απώλεια της φήμης του ατόμου αποτελεί προβλεπόμενη συνέπεια των πράξεων του (όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις διάπραξης ενός εγκλήματος)[2].

α3) *Δημόσια πρόσωπα*: Για την προστασία της τιμής και υπόληψης *δημοσίου προσώπου*, ενδεικτικά η απόφαση του Τρ. Διοικ. Πρωτ. Αθηνών 16280/1995 έχει κρίνει ότι «…*σε μια δημοκρατική κοινωνία, το άτομο που καθίσταται δημόσιο πρόσωπο, με την έννοια ότι γίνεται γνωστό σε ευρύτερο κύκλο του κοινού(πολιτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, αθλητές) υπόκειται εκ των πραγμάτων στο δημοσιογραφικό έλεγχο τον οποίο, και αν είναι οξύς ή δηκτικός, εφόσον δεν θίγεται η τιμή και η υπόληψη του, οφείλει να ανέχεται. Και τούτο λόγω του δικαιολογημένου επαγγελματικού ενδιαφέροντος των δημοσιογράφων, που ασκούν δημόσια αποστολή, για τη δημοσίευση ή μετάδοση ειδήσεων (γεγονότων)και σχολίων σχετικών με τις πράξεις και τη συμπεριφορά προσώπων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την κοινή γνώμη. Γι' αυτό μπορούν να δημοσιεύουν ή να μεταδίδουν ειδήσεις για τη σχετική πληροφόρηση και ενημέρωση του κοινού, με δριμεία κριτική ή δυσμενείς, ακόμα και σκωπτικούς ή ειρωνικούς χαρακτηρισμούς για τα πρόσωπα αυτά, χωρίς αυτό να συνιστά μη σύννομη προσβολή της προσωπικότητας τους*…». Από τη νομολογία συνάγεται ότι ως δημόσιο πρόσωπο νοείται αυτό που τόσο με τις πράξεις του όσο και λόγω του ρόλου του στα δημόσια δρώμενα εισέρχεται στη δημόσια σφαίρα. Στις περιπτώσεις που ασκείται κριτική σε πρόσωπα του δημοσίου βίου και της πολιτικής ζωής, το ενδιαφέρον του κοινού για πληροφόρηση είναι αυξημένο. Πέρα από την ενημέρωση των πολιτών, η διατύπωση δημόσιας κριτικής εξυπηρετεί και τη σκοπιμότητα της άσκησης ελέγχου σε όσους διαχειρίζονται κρατική εξουσία. Επομένως, υπό προϋποθέσεις, μπορούν να δικαιολογηθούν ακόμα και προσβλητικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν ιδιαίτερη ένταση και οξύτητα φτάνει να αποβλέπουν στην προαγωγή του ελεύθερου δημοκρατικού διαλόγου και όχι στον εκχυδαϊσμό του δημόσιου βίου.[3]

[2] Βλ. σχετική ανάλυση στο άρθρο της Χρ. Ακριβοπούλου «Το δικαίωμα στην τιμή απέναντι στην ελευθερία της έκφρασης: Η περίπτωση της προσβολής της τιμής δημοσιογράφου από πολιτικό», ΔιΜΕΕ, τεύχος 1/2019

[3] Βλ. Κ. Χατζηκώστας: «Προσβολές της τιμής από δικαιολογημένο ενδιαφέρον», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005, σελ. 55 επόμ.

β) *Ελευθερία γνώμης και έκφρασης: «Η ελευθερία της γνώμης είναι conditio sine qua non της δημοκρατίας, είναι συστατικό στοιχείο του δημοκρατικού πολιτεύματος λειτουργώντας συγχρόνως και ως πολιτικό δικαίωμα. Χωρίς την ελευθερία της γνώμης και της πληροφορίας δεν είναι δυνατή η διαμόρφωση γνήσιας κοινής γνώμης, χωρίς αυτήν δεν έχει νόημα ο έλεγχος των δημοσίων πραγμάτων και η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος, χωρίς αυτήν δεν είναι δυνατή καμία δημοκρατική διαδικασία. Για να υπάρχει ελευθερία της γνώμης θα πρέπει να υπάρχει ελευθερία διαμόρφωσης της γνώμης κι επίσης ελευθερία να έχει κανείς ορισμένες γνώμες χωρίς δυσμενείς για αυτόν συνέπειες. Σε επόμενη φάση θα πρέπει να υπάρχει ελευθερία εκφράσεως της γνώμης…και διαδόσεως αυτής. Στην ελευθερία εκφράσεως της γνώμης περιλαμβάνεται η επιλογή του συνομιλητή ή του ακροατηρίου…».*[4] Η ελευθερία της έκφρασης που εξασφαλίζεται από το άρθρο 14 § 1 του Συντάγματος και 10 της ΕΣΔΑ, καλύπτει τον έγγραφο και ηλεκτρονικό τύπο ως μέσα για τη διάδοση πληροφοριών και στοχασμών. «*Η ελευθερία της έκφρασης συντελεί σε δύο παράλληλες συγκλίνουσες λειτουργίες, την ολοκλήρωση του ατόμου και την ενδυνάμωση της δημοκρατικής κοινωνίας. Χωρίς την ελευθερία της έκφρασης, το άτομο δεν δύναται να συμμετέχει ουσιαστικά και κατά την προσωπική του βούληση στη δημόσια σφαίρα, όπου τα ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος δικαιολογούν το διαξιφισμό αντίθετων, ακόμα και προκλητικών θέσεων»*.[5] Η ωφελιμότητα της πληροφόρησης δεν εξαντλείται στην απλή αύξηση των εγκυκλοπαιδικών γνώσεων και τη μόρφωση του ατόμου, αλλά έχει καίρια πολιτική λειτουργία στο βαθμό που δημιουργεί γνώμες, ενισχύει πεποιθήσεις και συνδιαμορφώνει τις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις[6]. Με βάση τις ανωτέρω σκέψεις σημειώνεται ότι η ελευθερία της έκφρασης ανάγεται στην ελεύθερη διακίνηση των ιδεών και των επιχειρημάτων, ακόμα και των πιο σοκαριστικών καθώς αυτή τίθεται ως αξεπέραστη ηθική και πολιτική συνθήκη της ανεύρεσης της καλύτερης απάντησης στα κρίσιμα ερωτήματα που απασχολούν τη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα. Η ελευθερία της έκφρασης συνδέεται άμεσα με την προσωπική αυτονομία και τη δημοκρατική αρχή, διότι μέσα από τη διαλογική αντιπαράθεση αφενός το άτομο εκπαιδεύεται στην ιδιότητα του πολίτη και αναπτύσσει την προσωπικότητα του, αφετέρου

[4] Π. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο: Ατομικά Δικαιώματα», εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1991, σελ.401 επόμ.
[5] Λ.Α. Σισιλιάνος: «Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 395
[6] Βλ. Ν. Αλιβιζάτος : «Η ιδιωτική ζωή των δημοσίων προσώπων» 1998, Ι. Μανωλεδάκης : «Τα όρια εξουσίας των ΜΜΕ» 2002

δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τη λήψη και νομιμοποίηση των πιο ωφέλιμων για το δημόσιο συμφέρον αποφάσεων.

γ) *Ελευθερία δημοσιογράφου-δικαιολογημένο ενδιαφέρον των ΜΜΕ:* Γίνεται δεκτό από τη θεωρία και τη νομολογία ότι ο δημοσιογράφος διαφυλάσσει συμφέροντα της ολότητας όταν μεταδίδει ειδήσεις, εκφράζει απόψεις και ασκεί κριτική σε δημόσια πρόσωπα για ζητήματα σχετικά με το αξίωμα τους ή ακόμα και σε ιδιώτες των οποίων η δράση ενδιαφέρει το κοινωνικό σύνολο και άπτεται του δημοσίου συμφέροντος. Στο δημοσιογράφο που υπηρετεί το δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού για πληροφόρηση και ενημέρωση, αναγνωρίζεται η ευχέρεια να χρησιμοποιεί ακόμα και οξείες εκφράσεις και δυσμενείς χαρακτηρισμούς (ΑΠ 167/2000, Εφ.Αθ. 9975/1986., ΤρΔΠρ.Αθ. 16280/1995, ΑΠ 1391/2004, ΑΠ 1662/2005, ΑΠ 751/2011, ΑΠ 471/2013). «*Το ενδιαφέρον του κοινού θεωρείται αναμφίβολα "δικαιολογημένο" όταν η πληροφορία σχετίζεται με τη διαμόρφωση πολιτικής γνώμης. Το δικαιολογημένο ενδιαφέρον μπορεί επίσης να θεμελιώνεται στην πολιτιστική, οικονομική, κοινωνική, επιστημονική ή ιστορική αξία μιας πληροφορίας κατά τρόπον ώστε να επηρεάζει την τελική στάθμιση των συγκρουόμενων έννομων αγαθών*».[7]

ΙΙ. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης εταιρείας (προβληθέντες προφορικώς και εγγράφως), προέκυψαν τα εξής:

Α1) Η καταγγελία του πρώην Περιφερειάρχη και υποψήφιου Περιφερειάρχη [στις επικείμενες αυτοδιοικητικές εκλογές της 8.10.2023] Περιφέρειας Πελοποννήσου Α1 συνοδεύεται από εξώδικη δήλωση- διαμαρτυρία-πρόσκληση της 31.7.2023 του ιδίου στρεφόμενη κατά της εταιρείας με την επωνυμία «Μεσσηνιακή Ραδιοφωνία Τηλεόραση Α.Ε.» (φορέα του τηλεοπτικού σταθμού Best TV) και του νομίμου εκπροσώπου και διευθύνοντος συμβούλου της εταιρείας Β1 . Η καταγγελία και η εξώδικη δήλωση φέρουν το ίδιο σχεδόν περιεχόμενο αναφερόμενες σε άρθρα που δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα του σταθμού Best TV στις 25 και 27.7.2023.

[7] Λ. Μήτρου «Η δημοσιότητα της κύρωσης ή η κύρωση της δημοσιότητας», 2012, σελ. 70 επόμ. sakkoulas-online.gr.

Στις 25.7.2023 δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του σταθμού Best TV άρθρο με τίτλο «Άρχισε τις "μαϊμουδιές" το πανικοβλημένο σύστημα Α1 ».

Στις 27.7.2023 δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του σταθμού Best TV άρθρο με τίτλο «Δυναμικό ξεκίνημα ετοιμάζει ο Γ1 -Στην… αναμονή ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ- Με… παρωχημένες πρακτικές ο Α1 (video)».

Για τα ως άνω δημοσιεύματα, ο καταγγέλλων υποστηρίζει πως «…*τόσο από τους τίτλους των θεμάτων όσο και από το αναλυτικό περιεχόμενο επιχειρείτε σκοπίμως και δολίως να με παρουσιάσετε (αναληθώς) ως ένα πρόσωπο που δρα και κινείται αυθαίρετα και παράνομα με "στημένες" και κατασκευασμένες από εμένα δημοσκοπήσεις με σκοπό να κατευθύνω και να προκαταβάλω τη λαϊκή βούληση στις επερχόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές της 8ης Οκτωβρίου 2023 διαστρεβλώνοντας την αλήθεια και προσπαθώντας μεθοδευμένα να σπιλώσετε τη δημόσια δράση μου και την προσωπικότητα μου».*

Ο καταγγέλλων περιλαμβάνει στην εξώδικη δήλωση του το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων των ως άνω ημερομηνιών και καταλήγει: «*Επειδή τα ως άνω αναφερόμενα, πέραν του καταφανούς ψευδούς περιεχομένου τους, στρέφονται ευθέως κατά της τιμής και της υπόληψής μου, μου προκαλούν άμεση ηθική βλάβη, καταπατούν το δικαίωμα της προσωπικότητας μου, με δυσφημούν στην Περιφέρεια και στους συμπολίτες μου, στο πολυάριθμο αναγνωστικό κοινό του site σας και είναι εν γένει συκοφαντικά και δυσφημιστικά με σκοπό εξύβρισης και δόλιο στόχο εκ μέρους σας να με σπιλώσετε εμφανίζοντας με ως άτομο που δήθεν διαπράττω παρανομίες, "στήνω" δημοσκοπήσεις και μάλιστα μέσω ανύπαρκτων, κατά τους ισχυρισμούς σας, εταιρειών με σκοπό να παραπλανήσω τους ψηφοφόρους της Περιφέρειας Πελοποννήσου και εν γένει ενεργώ αυθαίρετα και παράνομα… Διαμαρτύρομαι εντονότατα για την ως άνω δόλια, παράνομη και υπαίτια συμπεριφορά σας που με ζημιώνει και πλήττει άμεσα την προσωπικότητα, τιμή και την υπόληψη μου… Σας καλώ όπως άμεσα, ήτοι εντός αποκλειστικής προθεσμίας πέντε (5) εργασίμων ημερών από την κοινοποίηση σε εσάς της παρούσας:*

α) προβείτε σε ανασκευή των σε βάρος μου δημοσιευθέντων, κατά τον ίδιο τρόπο (δημοσίευση άρθρου στο site σας) και κατά την ίδια έκταση,

β) δημοσιεύσετε το παρόν προβαίνοντας ταυτόχρονα σε δημόσια δήλωση συγγνώμης προς εμένα καθώς και ρητής δήλωσης περί μη επιδίωξης εκ μέρους σας να προξενήσετε βλάβη στην τιμή, την υπόληψη και την προσωπικότητα μου,

γ) παραλείψετε στο μέλλον οποιαδήποτε λεκτική ή οπτική αναφορά στο πρόσωπο μου που να εκφεύγει των ορίων του νόμου, της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και κριτικής κα να ανήκει στο χώρο του κιτρινισμού, της λάσπης και του λιβελλογραφήματος…».

Α2) Με το με αρ. πρωτ. 4674/20.9.2023 έγγραφο του, το ΕΣΡ απευθυνόμενο στον τηλεοπτικό σταθμό Best TV, ζητά να ενημερωθεί για τις ενέργειες του σταθμού μετά την κοινοποίηση της από 31.7.2023 εξώδικης διαμαρτυρίας και πρόσκλησης του Α1.

Α3) Η εταιρεία «Μεσσηνιακή Ραδιοφωνία-Τηλεόραση Α.Ε.», φορέας του τηλεοπτικού σταθμού Best TV απέστειλε στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης το με ημερομηνία 27.9.2023 (αρ. πρωτ. 4810/27.9.2023) απαντητικό υπόμνημα σύμφωνα με το οποίο ο σταθμός, θέλοντας να καταδείξει τη σύννομη στάση που τήρησε απέναντι στον καταγγέλλοντα στο πλαίσιο ενάσκησης της ευρείας δημοσιογραφικής ελευθερίας για την άρθρωση πολιτικής κριτικής απέναντι σε δημόσια πρόσωπα που πολιτεύονται σε περιφερειακό επίπεδο, δηλώνει ότι απέχει από τη διενέργεια επανορθωτικών μέτρων που παρανόμως και καταχρηστικώς ο καταγγέλλων αιτείται στην εξώδικη δήλωση του καθώς ο σταθμός θεωρεί ότι τα κρίσιμα δημοσιεύματα δεν εκφεύγουν των νομίμων ορίων της δημοσιογραφικής ελευθερίας και της θεμιτής πολιτικής κριτικής.

Ακολούθως ο σταθμός θέτει θέμα καθ' ύλην (αν)αρμοδιότητας του ΕΣΡ να επιβάλει διοικητικές κυρώσεις σε ιδιοκτήτες διαδικτυακών ιστοσελίδων επικαλούμενος τις αποφάσεις ΣτΕ 1349 και 1350/2023 που θέτουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ).

Ο σταθμός υποστηρίζει πως το περιεχόμενο των δύο δημοσιευμάτων της 25 και 27.7.2023 δεν στοιχειοθετεί τα ποινικά αδικήματα της εξύβρισης ή της δυσφήμισης, δεν προκαλεί ηθική βλάβη στο πρόσωπο του καταγγέλλοντος και δεν συνιστά παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας λόγω προβολής ποιοτικά υποβαθμισμένου οπτικοακουστικού περιεχομένου ή παραβίασης της υποχρέωσης σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αναπτύσσει την έννοια των αξιολογικών κρίσεων (παραθέτοντας νομολογία του ΕΔΔΑ) και της διάκρισης τους από τα πραγματικά γεγονότα.

Τέλος το υπόμνημα του σταθμού αναφέρεται στην εταιρεία δημοσκοπήσεων «Άποψις-Εταιρεία Στατιστικών Ερευνών ΕΠΕ» που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων που τηρείται στο Τμήμα Ελέγχου και Διαφάνειας του ΕΣΡ αντιδιαστέλλοντας την από άλλη εταιρεία «Άποψη» την οποία φέρεται να επικαλείται ο καταγγέλλων και η οποία, σύμφωνα με τον σταθμό, δεν είναι επισήμως αναγνωρισμένη εταιρεία δημοσκοπήσεων.

Α4) Με το με αρ. πρωτ. 4847/29.9.2023 έγγραφο του, ο σταθμός Best TV Μεσσηνίας κατέθεσε συμπληρωματικό έγγραφο προερχόμενο από την εταιρεία δημοσκοπήσεων «Άποψις- Εταιρεία Στατιστικών Ερευνών ΕΠΕ», υπογραφόμενο από τον νόμιμο εκπρόσωπο της Δ1 και απευθυνόμενο προς τον τηλεοπτικό σταθμό (26.9.2023). Με το έγγραφο αυτό η δημοσκοπική εταιρεία καθιστά σαφές ότι δεν έχει πραγματοποιήσει-δημοσιεύσει στατιστική έρευνα-δημοσκόπηση για τις Περιφερειακές Εκλογές στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το 2023.

Α5) Λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος και τη λοιπή ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία, στην αρμοδιότητα του ΕΣΡ υπάγονται η ραδιοφωνία και η τηλεόραση και άρα ηχητικό και (κινούμενο) οπτικοακουστικό περιεχόμενο[8], συνάγεται πως το ΕΣΡ δεν έχει ελεγκτική αρμοδιότητα επί δημοσιευμάτων που αποτελούν προϊόντα γραπτού λόγου με στατικό περιεχόμενο και δεν φέρουν ηχητικό ή/και οπτικοακουστικό (κινούμενο) περιεχόμενο.

Επομένως το άρθρο με τίτλο «Άρχισε τις "μαϊμουδιές" το πανικοβλημένο σύστημα Α1 » της 25.7.2023 που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του σταθμού Best TV δεν εμπίπτει στην ελεγκτική αρμοδιότητα του ΕΣΡ.

Κατά το ίδιο σκεπτικό το άρθρο με τίτλο «Δυναμικό ξεκίνημα ετοιμάζει ο Γ1 Στην… αναμονή ΠΑΣΟΚ και ΣΥΡΙΖΑ- Με… παρωχημένες πρακτικές ο Α1 (video)» της 27.7.2023 που δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του σταθμού Best TV δεν εμπίπτει στην ελεγκτική αρμοδιότητα του ΕΣΡ. Εμπίπτει όμως στην αρμοδιότητα του το συνοδευτικό βίντεο που αποτελεί τμήμα του δελτίου ειδήσεων του σταθμού της ίδιας ημέρας.

Για τον πληρέστερο έλεγχο του φακέλου κρίθηκε αναγκαία η καταγραφή των πραγματικών περιστατικών των δελτίων ειδήσεων του σταθμού των ημερομηνιών 25 και 27.7.2023 σχετικά με το καταγγελλόμενο θέμα.

Β) Το δελτίο ειδήσεων που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας Best TV στις 25.7.2023[9] ώρα 21.00΄ με παρουσιαστή τον Θέμη

[8] Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 γ του Ν. 4779/2021 για τον ορισμό της έννοιας του προγράμματος: «πρόγραμμα»: σειρά διαδοχικώς κινούμενων εικόνων, με ή χωρίς ήχο, που συνιστά, ανεξαρτήτως της διάρκειάς τους, αυτοτελές στοιχείο, στο πλαίσιο προγραμματισμού ή καταλόγου ο οποίος καταρτίζεται από τον πάροχο υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας και περιλαμβάνει, ιδίως, ταινίες μεγάλου μήκους, βιντεοκλίπ, αθλητικά γεγονότα, κωμικές σειρές, ντοκιμαντέρ, παιδικά προγράμματα και έργα δραματουργίας.

[9] Η παρακολούθηση του δελτίου ειδήσεων της 25.7.2023 έγινε από τον διαδικτυακό τόπο του σταθμού (https://www.youtube.com/watch?v=13320aN5BII)

Κανελλόπουλο ασχολήθηκε με ειδήσεις και γεγονότα της τρέχουσας εθνικής και τοπικής επικαιρότητας.

Στις 21.20΄ ο παρουσιαστής, συνομιλώντας με τον Διευθυντή Σύνταξης Β1 που παρευρίσκεται στο στούντιο, αναφέρεται στις επικείμενες αυτοδιοικητικές εκλογές του Οκτωβρίου 2023 και ιδίως στις περιφερειακές καθώς υποψήφιοι για την Περιφέρεια Πελοποννήσου φέρονται να είναι ο Γ1 και ο Α1 προερχόμενοι αμφότεροι από το χώρο της Νέας Δημοκρατίας. Ο παρουσιαστής με τον συνομιλητή του μνημονεύουν και τους υποψήφιους Περιφερειάρχες που υποστηρίζονται από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, τονίζουν δε το θέμα της ανάγκης ανανέωσης του πολιτικού προσωπικού στην Πελοπόννησο.

Ο Διευθυντής Σύνταξης, αναφερόμενος στον Α1 , δηλώνει: «*…κάποιοι οι οποίοι στην πίσω πλευρά του μυαλού τους είχαν τον κύριο Α1 αυτά είναι όνειρα θερινής νυκτός και δεν μπορούν να καταλάβουν ότι επιτέλους πήγαν στην αποστρατεία».*

Συνεχίζει μιλώντας για μία δημοσκόπηση που δεν φαίνεται να έγινε από αναγνωρισμένη δημοσκοπική εταιρεία: «*…Με μια δημοσκοπική εταιρία η οποία την λένε "Άποψη", που δεν έχει σχέση με την "Άποψη", στην οποία διευθυντής είναι ο κύριος Δ1 -έχουμε κάνει και εμείς δημοσκοπήσεις…, μέλος της ESOMAR[10]…, μέλος του μητρώου[11]… Για να γίνει δημοσκόπηση στα site… μπορεί ο καθένας να γράφει ό,τι θέλει. Στην τηλεόραση, για να μεταδοθεί μια δημοσκόπηση πρέπει να είναι από έγκριτη δημοσκοπική εταιρία και ελέγχεται από το Ραδιοτηλεοπτικό. Και πρέπει να είναι γραμμένη στο ESOMAR. Δεν μπορεί ο καθένας να βγαίνει και να λέει στην τηλεόραση ό,τι θέλει. Ή και στο ραδιόφωνο… Ο κύριος Α1 και η ομάδα του από ό,τι φαίνεται βρήκαν ένα τέχνασμα τώρα για να φτιάξουν μια δημοσκόπηση. Γιατί αυτουνού είναι η δημοσκόπηση. Και επειδή μας έχουν πάρει κάποια τηλέφωνα πάρα πολλά σήμερα, πήραμε και εμείς τηλέφωνο τον κύριο Δ1 της «Άποψης» και είπε δεν έχουμε εμείς καμία σχέση…, δεν κάνουμε εμείς καμία τέτοια δημοσκόπηση. Διότι μας έκανε εντύπωση τα ερωτήματα τα οποία έχουν βάλει. Ακούστε μερικά ερωτήματα τώρα να δείτε, όπως μας στείλανε* (διαβάζει κοιτώντας το κινητό του τηλέφωνο): *"Συμφωνείτε με την απόφαση της Νέας Δημοκρατίας να στηρίξει τον Γ1 ;", "Ποιος από τους δυο έχει προσφέρει έργο στην Πελοπόννησο, Α1 ή Γ1 ;". Μιλάμε τώρα για πιο κάτω* (διαβάζει κοιτώντας το κινητό του τηλέφωνο): "*Ποιον θα χαρακτηρίζατε έντιμο πολιτικό, Α1*

[10] ESOMAR (European Society for Opinion and Market Research, esomar.org). Αντίστοιχος φορέας για την Ελλάδα είναι ο ΣΕΔΕΑ (Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκόπησης και Έρευνας Αγοράς)

[11] Μάλλον εννοεί το Μητρώο Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων που τηρεί το ΕΣΡ

ή Γ1 ;", "Ποιος πιστεύετε ότι γνωρίζει καλύτερα τα προβλήματα της Πελοποννήσου, ο κύριος Α1 ή ο κύριος Γ1 ;"».

Ο παρουσιαστής και ο συνομιλητής του θεωρούν κωμική την όλη υπόθεση: «*…Είναι για γέλια αυτά τα πράγματα, οι ερωτήσεις αυτές που γίνονται. Τον κύριο Γ1 δεν τον ξέρει σχεδόν κανένας. Έχει μια μικρή αναγνωρισιμότητα. Δηλαδή τι πολεμά να δείξει το σύστημα Α1 ; Ότι είναι πιο έντιμος από τον Γ1 ; Ότι ξέρει τα περισσότερα τα προβλήματα της Πελοποννήσου από τον κύριο Γ1 ; Από πού τα έφερε; Από το σπίτι του; Και αυτός στην Περιφέρεια τα έμαθε. Λοιπόν "ποιος έχει προσφέρει έργο"; Μα, δεν έχει δοκιμαστεί ο άνθρωπος!».*

Ο Διευθυντής Σύνταξης παρατηρεί: «*…Γιατί έχουν πανικοβληθεί… από την αποδοχή του κυρίου Γ1 , από το νεαρό της ηλικίας του, από την επιστημονική του κατάρτιση και το βαρύ βιογραφικό που έχει, αλλά έχουν πανικοβληθεί και από τους άλλους χώρους, που βλέπουν δεν τους ακολουθεί κανένας. Κανένας! Και είναι μόνοι τους και λένε τώρα το παραμύθι τους…. Γιατί κανένας δεν λέει να ακολουθήσει έναν άνθρωπο ο οποίος έχει φτάσει στο τέλος της καριέρας του, όπως είναι ο κύριος Α1 ο οποίος δεν μπορεί να καταλάβει ούτε αυτός ούτε οι ειδικοί του γύρω-γύρω ότι πρέπει επιτέλους να αποστρατευτεί, πρέπει επιτέλους να κάτσει στο σπίτι του, στο Καστρί, να κάτσει να απολαύσει την σύνταξή του. Και να πω και κάτι άλλο. Κάποιος μου είπε· και θυσιάζει και το ίδιο το παιδί, την ίδια του την κόρη η οποία, η Ε1 είναι ένα αξιόλογο παιδί, μια αξιόλογη κοπέλα η οποία ξέρει και τα πολιτικά πάρα πολύ καλά -τον έχει βοηθήσει στα πολιτικά- και αντί να κάνει πίσω για την κόρη του, κοιτάει μόνο την υστεροφημία του, εκτός και αν τον τραβάνε από το αφτί οι άλλοι εκεί πέρα, δίπλα του ξέρετε ποιον εννοώ, που τον κουβαλάνε και τον περιφέρουνε σα περίγελο από πανηγύρι σε πανηγύρι. Τουλάχιστον ας κρατήσει την υπόληψή του, ας κρατήσει το όνομά του γιατί έχει προσφέρει και αυτός, ήταν οκτώ χρόνια Περιφερειάρχης, ήταν εννιά -πόσο ήτανε-, οπωσδήποτε Υπουργός, έχει περάσει από μεγάλες θέσεις, επιτυχημένος γιατρός, τουλάχιστον ας κρατήσει το όνομά του. Δεν μπορεί να του το πει κανένας αυτό το πράγμα;… Ας κάνει ένα βήμα πίσω για το παιδί του, ας βάλει το παιδί του την τελευταία στιγμή. Περισσότερο καλύτερα θα πάει το παιδί του… Αυτή είναι η άποψή μου και αυτές οι δημοσκοπήσεις οι οποίες γίνονται και το λέμε για τα δείτε τι δημοσκοπήσεις κάνουνε. Αν είναι δυνατόν!...».* Καταλήγει επανερχόμενος στο θέμα της δημοσκόπησης: «*Βέβαια, δημοσκοπική εταιρία αναγνωρισμένη, που λέω, στο ESOMAR και να υπόκειται στους ελέγχους του Ραδιοτηλεοπτικού, δεν υπήρχε περίπτωση να την κάνει αυτήν την*

δημοσκόπηση». Στην αναφορά του για τον υποψήφιο του ΣΥΡΙΖΑ για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, ο Διευθυντής Σύνταξης μιλά θετικά.

Το θέμα διαρκεί ως τις 21.26΄.

Γ) Το δελτίο ειδήσεων που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας Best TV στις 27.7.2023 ώρα 21.00΄ με παρουσιαστή τον Θέμη Κανελλόπουλο ασχολήθηκε με ειδήσεις και γεγονότα της τρέχουσας εθνικής και τοπικής επικαιρότητας.

Στις 21.09΄ ο παρουσιαστής, συνομιλώντας με τη δημοσιογράφο Δέσποινα Ηλιοπούλου, αναφέρεται στον υποψήφιο Περιφερειάρχη Πελοποννήσου *Γ1* υποστηρίζοντας πως η υποψηφιότητα του συσπειρώνει άτομα από διαφορετικούς χώρους στους οποίους έχει αποδοχή. Ακολούθως γίνεται μνεία με θετικό τρόπο στο όνομα του ΣΤ1 ως ενδεχόμενου υποψηφίου Περιφερειάρχη στηριζόμενου από το ΠΑΣΟΚ και στα ονόματα των Ζ1 και Η1 ως πιθανών υποψηφίων Περιφερειαρχών στηριζόμενων από τον ΣΥΡΙΖΑ.

Στη συνέχεια ο παρουσιαστής αναφέρεται σε δημοσκόπηση που δεν φαίνεται να έγινε από αναγνωρισμένη δημοσκοπική εταιρεία και η οποία αφορά τον Α1 : «… *Έχουμε μια άλλη δημοσκόπηση -προχθές λέγαμε με την Β1 για αυτές τις περίεργες δημοσκοπήσεις που με τον έναν ή άλλο τρόπο προωθούνται από το σύστημα* Α1 …. *Δηλαδή ένα πολύ χαρακτηριστικό ερώτημα είναι -ακούστε το γιατί έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον να ξέρετε για να επιλέξετε τους πολιτικούς μας στις εκλογές- και να ρωτήσω και την δική σου έτσι άποψη και εμπειρία* (διαβάζει κοιτώντας το κινητό του τηλέφωνο): *"Τι θα κάνατε πιο άνετα με τα παρακάτω πρόσωπα"; Πάντα ο* Α1 *σε πρώτο πλάνο* (διαβάζει κοιτώντας το κινητό του τηλέφωνο): *"Θα τον παίρνατε τηλέφωνο να σας βοηθήσει; Θα πηγαίνατε για μπύρες; Θα του εμπιστευόσασταν τα χρήματά σας";…».*

Αφού αστειεύονται με την συνεργάτιδα σχετικά με το πιο είναι το κατάλληλο ποτό (μπύρα ή ούζο) στο οποίο αναφέρεται η δημοσκόπηση, ο παρουσιαστής συνεχίζει: «… *Επειδή βλέπουμε ότι η συγκεκριμένη δημοσκόπηση τέλος πάντων είναι στημένη κατά του Αντώνη Σαμαρά με μια σειρά από ερωτήματα, όπως ακριβώς το αναφέρω, κατά του Γ1 με μια σειρά από ερωτήματα και παίζει αυτό το δίπολο Α1 - Γ1 που δεν ξέρω αν υπάρχει ένα τέτοιο δίπολο θα έλεγε κανείς στην ημέρα των εκλογών…. Μιλάμε για ένα σύστημα παρωχημένο που είναι πίσω από αυτά, που δεν κρύβεται πια πίσω από αυτά, που με ένα τέτοιο κραυγαλέο- θα το πω έτσι- και με ένα πολιτικά ξεδιάντροπο τρόπο μπαίνει μπροστά και φτάνει στο σημείο να ρωτά τους πολίτες για το αν θα έπιναν μπύρα με τον Α1 ή με τον καθένα πολιτικό, προτάσσοντας πάντα τον Α1 ως πρώτη*

επιλογή (διαβάζει κοιτώντας το κινητό του τηλέφωνο). *Προφανώς σε μια σειρά από τέτοια ζητήματα και ερωτήματα ουσίας για το μέλλον της Πελοποννήσου πραγματικά πιστεύουν ότι κάποιοι μπορούν να σπάνε πλάκα με το μέλλον των παιδιών μας, με το… μέλλον της Πελοποννήσου, με το μέλλον της Περιφέρειας ρωτώντας τέτοια στοιχεία και βάζοντάς τα σε μια δημοσκόπηση που θα την παρουσιάσουν με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο ότι είναι ο άνθρωπός μας, ο άνθρωπος της διπλανής πόρτας που θα μπορούμε να πιούμε την μπύρα και να του δίνουμε και τα λεφτά για να κάνει και επενδύσεις. Δηλαδή, αν έχουν τον Θεό τους…. Οι τύποι είναι αδίστακτοι- να το πω έτσι πολύ απλά, είναι αδίστακτοι πολιτικά σε τέτοιον βαθμό που είναι να απορεί κανείς με τι πολιτική λογική μπορεί να τρέχουν αυτή τη πρότασή τους ή το όραμά τους που λένε ότι έχουν για την Πελοπόννησο και καλά κάνουν να λένε ότι έχουν όραμα για την Πελοπόννησο και να μιλούν με τέτοιες στημένες δημοσκοπήσεις και να απευθύνονται στον κόσμο για να βγάλουν πολιτικά συμπεράσματα. Ευτυχώς που ο κόσμος δεν τρώει το δικό τους κουτόχορτο εδώ και πάρα πολύ καιρό και έχει βγάλει τα συμπεράσματά του και προχωρά παρακάτω και ευτυχώς το βλέπουμε να το κάνουν όλα τα κόμματα. Μακάρι να το πράξει μέχρι και το τέλος και το συγκεκριμένο σύστημα που δεν καταλαβαίνει, δεν λέει να καταλάβει ότι η Πελοπόννησος έχει δώσει πλέον την σκυτάλη στους νέους ανθρώπους και πρέπει να πάνε τα πράγματα μπροστά και να μην μείνουμε σε πολιτικές και λογικές, επαναλαμβάνω* (διαβάζει τις ερωτήσεις από το κινητό του τηλέφωνο)*: αν θα πίναμε μπύρα με τον άνθρωπο, αν θα τον παίρναμε τηλέφωνο και αν θα του εμπιστευόμασταν τα χρήματά μας… Και αν θα του λέγαμε τα προβλήματά μας. Θα κάτσουμε να τα πούμε με τον κάθε Περιφερειάρχη και αυτή είναι η πρόταση που θέλουν για την Περιφέρεια Πελοποννήσου; Να κοιτάξουν τους πολίτες και να μας το πουν. Εκτός αν θέλουν να πηγαίνουνε για μπύρες στα πανηγύρια… Λοιπόν, κρίμα, πραγματικά για ακόμα μια φορά, κρίμα, η πολιτική τακτική με την οποία κινούνται, αλλά νομίζω ο κόσμος έχει αισθητήριο και θα τους κατατάξει όλους εκεί που πρέπει να τους κατατάξει όλους τους πολιτικούς εννοώ και μακάρι να δούμε κάτι καινούργιο για την Πελοπόννησο….».*

Το θέμα διαρκεί ως τις 21.18΄.

Περαιτέρω, από το συνδυασμό των πραγματικών περιστατικών με τη νομική βάση και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου συνάγονται τα ακόλουθα:

i) *Αίτημα επανόρθωσης-προσβολή προσωπικότητας καταγγέλλοντος:* Ο καταγγέλλων (που είναι δημόσιο πρόσωπο) απηύθυνε εξώδικη δήλωση-διαμαρτυρία προς τον

ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό περιφερειακής εμβέλειας Best TV θεωρώντας ότι έχει υποστεί βλάβη η προσωπικότητα, τιμή και υπόληψη του λόγω προσβλητικών, συκοφαντικών, δυσφημιστικών και αναληθών ισχυρισμών που παρουσιάστηκαν σε άρθρα αναρτημένα στην ιστοσελίδα του σταθμού. Χωρίς να μνημονεύει το άρθρο 30 του Ν. 4779/2021 που αφορά το δικαίωμα απάντησης-επανόρθωσης από τηλεοπτική εκπομπή, ο καταγγέλλων επικαλείται το περιεχόμενο του και ζητά, εντός της προβλεπόμενης στο ως άνω άρθρο προθεσμίας των πέντε (5) ημερών, να προβεί ο σταθμός σε ανασκευή των σε βάρος του δημοσιευθέντων, να ζητήσει συγγνώμη και να παραλείψει στο μέλλον οποιαδήποτε λεκτική ή οπτική αναφορά στο πρόσωπο του που να εκφεύγει των ορίων του νόμου και της δημοσιογραφικής δεοντολογίας.

Όπως έχει ήδη σημειωθεί ανωτέρω, στην αρμοδιότητα του ΕΣΡ υπάγονται η ραδιοφωνία και η τηλεόραση και άρα ηχητικό και οπτικοακουστικό περιεχόμενο. Ως εκ τούτου το ΕΣΡ δεν έχει ελεγκτική αρμοδιότητα επί δημοσιευμάτων που αποτελούν προϊόντα γραπτού λόγου με στατικό περιεχόμενο και δεν φέρουν ηχητικό ή/και οπτικοακουστικό (κινούμενο) περιεχόμενο. Για να γίνει δεκτό το αίτημα επανόρθωσης που στηρίζεται στο άρθρο 30 του Ν. 4779/2021 και στρέφεται κατά τηλεοπτικού σταθμού, θα πρέπει αυτό να αφορά τηλεοπτικό πρόγραμμα και όχι κείμενο γραπτού λόγου.

Σχετικά με το επιχείρημα του σταθμού ότι το ΕΣΡ είναι αναρμόδιο να επιβάλει διοικητικές κυρώσεις σε ιδιοκτήτες διαδικτυακών ιστοσελίδων επικαλούμενος τις αποφάσεις ΣτΕ 1349 και 1350/2023 οι οποίες θέτουν προδικαστικά ερωτήματα στο ΔΕΕ, απαντάται ότι η απόφαση ΣτΕ στη σκέψη 5 επισημαίνει: «*Επίσης, τα ως άνω εθνικά νομοθετήματα περιέχουν διατάξεις που καθορίζουν επακριβώς το είδος και τον τρόπο επιμέτρησης των κυρώσεων που επιβάλλει το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης. Ωστόσο, από τον συνδυασμό των κρίσιμων διατάξεων των πιο πάνω εθνικών νομοθετημάτων (βλ. Παράρτημα ΙΙ της παρούσας απόφασης) προκύπτει ότι <u>οι ανωτέρω επιβαλλόμενες υποχρεώσεις προβλέπονται για τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που μεταδίδονται από τηλεοπτικούς φορείς είτε μέσω ραδιοτηλεοπτικών συχνοτήτων (αναλογικά ή ψηφιακά) είτε μέσω δορυφόρου, αλλά δεν προβλέπονται για τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που παρέχονται μέσω διαδικτύου από φορείς που δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί</u>…. Επιπλέον, μέσω συνδυαστικής ερμηνείας των διατάξεων των άρθρων 3 παρ. 1 περίπτωση α του ν. 2328/1995 και 3 παράγραφοι 1, 2 και 3 του ν. 4173/2013 (βλ. Παράρτημα ΙΙ.3 και ΙΙ.4 της παρούσας απόφασης), <u>οι ανωτέρω υποχρεώσεις ισχύουν και για το οπτικοακουστικό περιεχόμενο των διαδικτυακών</u>*

ιστοτόπων (είτε γραμμικό είτε κατά παραγγελία) των τηλεοπτικών σταθμών που εκπέμπουν το πρόγραμμά τους και μέσω συχνοτήτων (αναλογικά ή ψηφιακά) (στο εξής «παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί»). Αντιθέτως, οι φορείς που παρέχουν τηλεοπτικές υπηρεσίες μέσω διαδικτύου και οι οποίοι δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί δεν καταλαμβάνονται από τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που επιβάλλουν την υποχρέωση σεβασμού της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας και απαγορεύουν την μετάδοση ποιοτικά υποβαθμισμένου περιεχομένου ούτε από τις συναφείς διατάξεις της που εξειδικεύουν τον γενικής φύσεως κανόνα της απαγόρευσης μετάδοσης ποιοτικά υποβαθμισμένου περιεχομένου και, συνεπώς, η εθνική ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή δεν μπορεί κατά διασταλτική ερμηνεία ή κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων αυτών του εθνικού δικαίου να τους επιβάλει τις σχετικές κυρώσεις (πρβ. ΣτΕ 1637-1638/2019)».

Επομένως το ΕΣΡ έχει αρμοδιότητα και μπορεί να επιβάλει κυρώσεις για παραβίαση της υποχρέωσης σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (προσωπικότητας) κατά τηλεοπτικών σταθμών οι οποίοι εκπέμπουν το περιεχόμενο τους μέσω διαδικτυακών ιστοτόπων όπως είναι ο υπό έλεγχο σταθμός (παραδοσιακός τηλεοπτικός σταθμός). Το πρώτο προδικαστικό ερώτημα που θέτει το ΣτΕ στο ΔΕΕ αφορά τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που μεταδίδονται μέσω διαδικτύου από φορείς που δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί. Επί τη βάσει των ανωτέρω, το ΕΣΡ μπορεί να επιληφθεί του διαδικτυακού περιεχομένου του τηλεοπτικού σταθμού Best TV όσον αφορά το θέμα της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (προσωπικότητας).

ii) *Ελευθερία έκφρασης-δημοσιογραφικό ενδιαφέρον -δημόσια πρόσωπα*: Η απόφαση ΣτΕ 1214/2018 στη σκέψη 5 αναφέρεται στο δικαίωμα κάθε πολίτη να πληροφορείται και να ενημερώνεται τακτικά και ελεύθερα για κάθε πολιτικό και κοινωνικό εν γένει θέμα που τον ενδιαφέρει συμπεριλαμβανομένης της δραστηριότητας των κρατικών αρχών και οργάνων. Στην απόφαση ΣτΕ 2777/2014 σκέψη 7 γίνεται αναφορά στην ανάγκη πληρότητας στην παρουσίαση ενός θέματος. Η απόφαση ΣτΕ 626/2016 σκέψη 10 αναφέρεται στην ανάγκη διασταύρωσης των μεταδιδόμενων πληροφοριών οι οποίες πρέπει να έχουν υπαρκτό υπόβαθρο που να περιέχει επαρκή ένδειξη για τα μεταδιδόμενα ώστε να μη θίγεται η προσωπικότητα δημοσίου προσώπου και στην υποχρέωση των παρουσιαστών κάθε εκπομπής να ελέγξουν την ακρίβεια των πληροφοριών που περιέρχονται σε αυτούς πριν τη μετάδοση τους στο κοινό.

Η απόφαση ΣτΕ 3985/2013 σκέψη 4 επισημαίνει ότι η ελευθερία έκφρασης, η οποία κατοχυρώνεται στην παρ. 1 του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ, αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο

μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Με την επιφύλαξη της παρ. 2 η οποία επιτρέπει, υπό προϋποθέσεις, περιορισμούς προς το σκοπό, μεταξύ άλλων, και της προστασίας της υπόληψης ή των δικαιωμάτων των τρίτων, η ελευθερία έκφρασης ισχύει όχι μόνο για πληροφορίες ή ιδέες που γίνονται ευμενώς αποδεκτές ή που θεωρούνται ανώδυνες ή αδιάφορες, αλλά ισχύει και για πληροφορίες ή ιδέες που προσβάλλουν, σοκάρουν ή προκαλούν ανησυχία. Στο πλαίσιο της ελευθερίας της έκφρασης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν ένα κυρίαρχο ρόλο στη διάδοση ιδεών και πληροφοριών για ζητήματα της πολιτικής ζωής και γενικά για ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος. Εξάλλου, τα όρια της αποδεκτής κριτικής είναι ευρύτερα για ένα πολιτικό πρόσωπο το οποίο προβάλλεται από μέσα ενημέρωσης με αυτή την ιδιότητα του. Και τούτο, διότι ένα πολιτικό πρόσωπο, σε αντίθεση με έναν ιδιώτη, εκτίθεται αναπόφευκτα και συνειδητά σε έναν προσεκτικό έλεγχο των πράξεων του τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από το σύνολο των πολιτών. Οφείλει, συνεπώς, να επιδεικνύει μεγαλύτερη ανεκτικότητα χωρίς, ωστόσο, αυτό να σημαίνει ότι δεν δικαιούται της προστασίας της παρ. 2 του άρθρου 10, η ανάγκη όμως αυτής της προστασίας συμφερόντων ενός πολιτικού προσώπου πρέπει να σταθμίζεται με το συμφέρον της ύπαρξης ενός ελεύθερου διαλόγου για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος. Άλλωστε για την εκτίμηση της συμβατότητας με την ΕΣΔΑ επέμβασης στην ελευθερία της έκφρασης, συνεκτιμάται εάν το πρόσωπο που ασκεί το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης αναφέρεται μόνο σε γεγονότα τα οποία είναι δεκτικά αποδείξεως ή εάν διατυπώνει αξιολογικές κρίσεις. Για αυτές δε τις τελευταίες εξετάζεται κατά πόσον αυτές έχουν, σε κάποιον έστω βαθμό, πραγματικό υπόβαθρο [παράθεση αποφάσεων ΕΔΔΑ]. Περαιτέρω συνεκτιμάται ο τρόπος παρουσίασης ενός πραγματικού ισχυρισμού στο κοινό, καθώς ακόμα και ένα πραγματικό γεγονός, κατά την παρουσίαση του, μπορεί να συνοδεύεται από πρόσθετες επισημάνσεις, αξιολογικές κρίσεις και υποθέσεις ικανές να δημιουργήσουν λανθασμένες εντυπώσεις στο κοινό[ακολουθούν αποφάσεις ΕΔΔΑ].

iii) Στα κεντρικά δελτία ειδήσεων των ημερομηνιών 25 και 27.7.2023 που μεταδόθηκαν από τον τηλεοπτικό σταθμό Best TV, ο παρουσιαστής και οι παρευρισκόμενοι στο στούντιο, στα πλαίσια της ελευθερίας της έκφρασης και από δικαιολογημένο δημοσιογραφικό ενδιαφέρον, αναφέρονται στις επικείμενες αυτοδιοικητικές εκλογές και ειδικότερα στις περιφερειακές εκλογές. Εμφανίζονται θετικά διακείμενοι ως προς τις υποψηφιότητες προσώπων από διαφορετικούς

πολιτικούς χώρους, δείχνουν δε φανερή προτίμηση προς την υποψηφιότητα του Γ1 ως Περιφερειάρχη Πελοποννήσου.

Για την υποψηφιότητα του πρώην Περιφερειάρχη-και ξανά υποψήφιου- Α1 , οι συντελεστές του δελτίου ειδήσεων, διατυπώνοντας την άποψη τους και ασκώντας κριτική στο συγκεκριμένο δημόσιο πρόσωπο, φαίνεται να έχουν επιφυλάξεις καθώς θεωρούν ότι θα έπρεπε να έχει αποστρατευτεί απολαμβάνοντας τη σύνταξη του και να έχει παραχωρήσει χώρο στην κόρη του (για την οποία μιλούν επαινετικά) βοηθώντας την πολιτικά, υποστηρίζουν δε ότι αυτός ανήκει σε ένα σύστημα παρωχημένο. Δεν παραλείπουν να αναγνωρίσουν τη θετική συνεισφορά του συγκεκριμένου υποψήφιου ως πολιτικού και ως ιατρού. Οι ως άνω θέσεις και απόψεις των συντελεστών του σταθμού αφορούν ζητήματα της πολιτικής ζωής του τόπου, είναι θέματα δημοσίου ενδιαφέροντος για τα οποία το δημόσιο πρόσωπο οφείλει να επιδεικνύει ανεκτικότητα στα πλαίσια της αποδεκτής κριτικής, λαμβάνοντας υπόψη ότι το δημόσιο πρόσωπο εκτίθεται αναπόφευκτα και συνειδητά σε έναν προσεκτικό έλεγχο των πράξεων του τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από το σύνολο των πολιτών.

iv) Στα υπό έλεγχο δελτία ειδήσεων παρουσιάζεται η «δημοσκόπηση» μιας εταιρείας αποκαλούμενης από τους συντελεστές «Άποψη», υποστηρίζοντας πως τη δημοσκόπηση έχει ζητήσει ο Α1 , διευκρινίζουν δε πως η ως άνω εταιρεία δεν έχει καμία σχέση με την αναγνωρισμένη δημοσκοπική εταιρεία «Άποψις-Εταιρεία στατιστικών ερευνών ΕΠΕ» η οποία περιλαμβάνεται στο Μητρώο Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων του ΕΣΡ. Προς επίρρωση των θέσεων του, ο σταθμός προσκόμισε στο ΕΣΡ σχετικό έγγραφο της δημοσκοπικής εταιρείας στο οποίο βεβαιώνει ότι αυτή δεν έχει πραγματοποιήσει στατιστική έρευνα για τις Περιφερειακές εκλογές στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το 2023.

Τα ερωτήματα της συγκεκριμένης «δημοσκόπησης» αναγιγνώσκονται από τα κινητά τηλέφωνα των συντελεστών του δελτίου ειδήσεων οι οποίοι ανακοινώνουν πως τα έχουν λάβει (*…μας έχουν πάρει κάποια τηλέφωνα…, ακούστε μερικά ερωτήματα όπως μας τα στείλανε…),* ακούγονται δε σίγουροι ότι τα ερωτήματα της «δημοσκόπησης» έχουν διατυπωθεί από τον ίδιο τον Α1 (*…γιατί αυτουνού είναι η δημοσκόπηση…, τις περίεργες δημοσκοπήσεις που με τον έναν ή άλλο τρόπο προωθούνται από το σύστημα* Α1 *…)* εκφράζοντας σαφώς τη θέση ότι πρόκειται για «στημένες» δημοσκοπήσεις (*…να μιλούν με τέτοιες στημένες δημοσκοπήσεις και να απευθύνονται στον κόσμο για να βγάλουν πολιτικά συμπεράσματα…)*.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3603/2007 που ρυθμίζει θέματα δημοσκοπήσεων: «*Στις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται οι δημοσκοπήσεις, οι οποίες διενεργούνται από οποιονδήποτε φορέα ή επιχείρηση για τη διερεύνηση των τάσεων της κοινής γνώμης και έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με κοινοβουλευτικές εκλογές, δημοψηφίσματα, εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νομαρχιακές, δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, ανεξαρτήτως του χρόνου διενέργειας τους. Αν οι ως άνω δημοσκοπήσεις δεν δημοσιοποιούνται στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο, διενεργούνται χωρίς να υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου».*

Από τη διατύπωση της ως άνω διάταξης συνάγεται πως μπορεί να διενεργούνται δημοσκοπήσεις οι οποίες, εφόσον δεν δημοσιοποιούνται στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο, ισχύουν χωρίς να υπάγονται στις διατάξεις του νόμου 3603/2007. Αν ο καταγγέλλων υποψήφιος Περιφερειάρχης ζήτησε τη διενέργεια μιας δημοσκόπησης ή προέβη σε αυτήν χωρίς να την έχει δημοσιοποιήσει στον έντυπο ή ηλεκτρονικό τύπο (αλλά απλώς για να γνωρίζει ο ίδιος τις τάσεις του εκλογικού σώματος), τότε θα μπορούσε να θέσει τα ερωτήματα όπως ο ίδιος επιθυμούσε. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συντελεστές του σταθμού διαβάζουν τα ερωτήματα της «δημοσκόπησης» από τα κινητά τους τηλέφωνα, συνάγεται πως η «δημοσκόπηση» δεν είναι δημοσιευμένη επισήμως στον τύπο (έντυπο ή ηλεκτρονικό).

Οι χαρακτηρισμοί των συντελεστών του δελτίου ειδήσεων για «σύστημα (A1) που με πολιτικά ξεδιάντροπο τρόπο θέτει ερωτήσεις, για τύπους πολιτικά αδίστακτους και για στημένες δημοσκοπήσεις» εντάσσονται στο πλαίσιο της οξείας κριτικής που επιτρέπεται στο δημοσιογραφικό λόγο όσον αφορά δημόσια πρόσωπα καθώς η κριτική σε πρόσωπα του δημόσιου βίου και της πολιτικής ζωής και γενικώς σε πρόσωπα που διαχειρίζονται κρατική εξουσία άπτεται του δημοσίου συμφέροντος και ενδιαφέρει το κοινό το οποίο έχει αυξημένο δικαίωμα για πληροφόρηση. Κρίνεται ότι οι ως άνω χαρακτηρισμοί δεν υπερβαίνουν τα όρια της θεμιτής κριτικής και δεν θίγουν την προσωπικότητα, τιμή και υπόληψη του καταγγέλλοντος δημοσίου προσώπου.

ΙΙΙ. Υπαγωγή

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλούμενη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που αφορούν την προστασία της προσωπικότητας δημοσίου προσώπου (τιμής, υπόληψης) λόγω δυσφημιστικών και ανακριβών χαρακτηρισμών.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Απαλλάσσει, ομοφώνως, την εταιρεία με την επωνυμία «ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», ιδιοκτήτρια του ιδιωτικού τηλεοπτικού φορέα περιφερειακής εμβέλειας με τον διακριτικό τίτλο «BEST TV» Νομού Μεσσηνίας (ΠΖ-6: Ν. Αχαΐας, Αργολίδας, Αρκαδίας, Ηλείας, Κορινθίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας, Ζακύνθου, Φωκίδας), από τις παραβάσεις των διατάξεων της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας που αφορούν την προστασία της προσωπικότητας δημοσίου προσώπου (τιμής, υπόληψης) λόγω δυσφημιστικών και ανακριβών χαρακτηρισμών, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 8η Δεκεμβρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 17η Σεπτεμβρίου 2026.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ. Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ ΕΛΕΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ